

BIBA SÁNDOR – KÁLMÁN DÓRA KATA

A teljesítményértékelés hatásmechanizmusának elemzése a felsőoktatásban¹

Az egyéni teljesítmények felértékelődésének okai

Napjaink felgyorsult világában olyan sztereotípiák alakultak ki bennünk, hogy folyamatosan rohannunk kell, lépést kell tartanunk az egyre inkább növekvő elvárásokkal, annak érdekében, hogy képesek legyünk megfelelni a ránk váró kihívásoknak. A környezet, amely körül vesz minket, állandóan változik, így újra és újra meg kell újulnunk, egyre inkább az kerül előtérbe, hogy ki képes hamarabb reagálni a változásokra, ki ismeri fel azokat az erőforrásokat, amelyeknek kiaknázása mellett a legnagyobb siker érhető el. Ez igaz mind a szervezetek, mind pedig az egyének szintjén.

Annak érdekében, hogy minél kiemelkedőbb legyen az általuk elérhető teljesítmény, folyamatosan fejleszteni kell a tudásukat, képességeiket, készségeiket. A fejlesztési folyamatot pedig nagyban meghatározza az is, hogy milyen módon értékelik az emberek teljesítményét, ugyanis az értékelés hozzájárul a motiváció és ezzel együtt az egyéni teljesítmény alakulásához.

Hatékonyagszámítás, profitabilitás és a teljesítmény fokozása – korunk legfőbb jellemzői ezek. Folyamatos teljesítménykényszer van jelen, az élet minden területén kimagasló eredményeket várnak el tőlünk, legyen szó a magánéletről, a munkahelyünkről, sportról, vagy az oktatásról. Az számít, hogy ki mit képes „letenni az asztalra”, nem elég csupán a minimum szintet teljesíteni, kiugró teljesítmények elérése van szükség. Ebben a folyamatban nagy hangsúly helyeződik azokra a motiválási stratégiákra, amelyek a teljesítményről való visszajelzést szolgálják. Ez már a tanulóévek alatt előtérbe kerül és az évek során egyre inkább hangsúlyossá válik. A kiemelkedő hallgatói teljesítményt az egyetemeken és a főiskolák tanulmányi ösztöndíjjal, köztársasági ösztöndíjjal, szakmai és tudományos ösztöndíjjal stb jutalmazzák. A cél az elismerés. Megfelelő motivációs szint hiányában mindez azonban csak utópia marad, ahhoz, hogy ez ne csak ábránd legyen; ösztönzés, visszajelzés és orientálás szükséges.

A tanulás jelentősége – a tanulási motiváció

A tanulás mára központi fogalommá vált, minden nap előtérbe kerül az életünkben, legyen szó a munkahelyről, a magánéletről, vagy jelen esetben az oktatásról. Egyre inkább előtérbe kerül, hogy naprakész ismeretekkel kell rendelkezünk az élet minden területén, ugyanis csak így vagyunk képesek alkalmazkodni és reagálni a kihívásokra.

¹ A XXXI OTDK-n bemutatott pályamunka szerkesztett változata.

A tanulás definíciójáról az évek során számos meghatározás született, hétköznapi értelmezésben minden olyan folyamatot tanulásnak tekintünk, „*amely valami olyannak a tudását vagy elsajátítását eredményezi, amit azelőtt nem tudtak, vagy nem voltak képesek teljesíteni.*”² A tanulás tehát változást idéz elő az egyén teljesítményében, ehhez azonban hozzájárulnak bizonyos tényezők is, mint az egyéni kompetenciák, az emlékezőképesség, a szorgalom, és az egyes motivációs tényezők, ilyen pl. a tanulási motiváció is.

„A tanulási motiváció olyan tanulásra készítő belső feszültség, amely energiázza, aktivizálja, irányítja, integrálja a tanulási tevékenységet.”³ Tehát ez a motiváció az, ami arra ösztönzi a tanulót, hogy minél jobb teljesítményt legyen képes elérni, serkenti a hallgató tanulási hajlandóságát, ezáltal lesz képes folyamatosan fejlődni és felülmúlni önmagát. A tanulási motivációra egyaránt hatással vannak az egyéni tulajdonságok, és a külső környezeti hatások, mint például a megerősítés, a jutalmazás, a siker, a tanár személyisége, a család, a barátok stb

A tanulás motiválása

A tanulás és a motiváció kölcsönösen függnek egymástól, mert megfelelő motivációs szint nélkül nincs tanulás, a tanulás eredményének függvényében pedig a későbbi motivációs szint is alakul, fejlődik. Amennyiben a tanulás hatékony, a későbbiekben önmagát generálja, ösztönzőleg hat magára az egyénre és maga a jó teljesítmény lesz az, ami a motiváció mozgatórugójává válik. Mindez többek között nagyobb erőfeszítés kifejtésére ad lehetőséget, és növeli a kitartást. Az ember, miközben fejlődik, tanul, egyre magasabb szintű ismeretekre tesz szert, ezzel együtt fejlődik a motivációja is, ezzel párhuzamosan pedig az egyéni célok is alakulnak, magasabb szinteket próbálunk „megugrani”, letenni az érettségit, diplomát szerezni, az elvárásainknak megfelelő állást találni, és így tovább.

A hallgatók eltérő motivációs szintekkel rendelkeznek, ezért is fontos, az ösztönzés, a sikerélmények biztosítása, hogy az esetleges hiányosságok pótlása ne teher legyen, hanem annak tudatában menjen végbe, hogy ez szükségszerű a megfelelő teljesítmény biztosításához. A környezeti hatások nagyban hozzájárulnak ennek lefolyásához, fokozhatják, felerősíthetik a motivációt, formálják az egyéni viselkedést, és a belső tényezőkkel együttesen alakítják ki a kívánt eredményt.

„A tanulás motiválása nem más, mint egy kívánatos célállapot elérésére való készítetés, irányítás, koordinálás a tanuló tanulási tevékenységére való ösztönzése céljából.”⁴ Tehát a motiváció eszköz annak érdekében, hogy elérjünk egy kitűzött célt, ösztönözzük az egyént a tanulásra, a tevékenységeinek minél magasabb szintű kibontakoztatására, és a lehető legnagyobb teljesítmény elérésére. A motiválás egyik oldalról cél annak elérése érdekében, hogy fejlődjön a tanuló személyisége, és az idők során minél magasabb szintű célokat tűzzön ki maga elé, másik oldalról pedig eszköz a tanulás megfelelő színvonalú megvalósításához.

² Barkóczi Ilona – Putnoky Jenő: *Tanulás és motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1980. p.15.

³ Réthy Endréné: *Motiváció, tanulás, tanítás*. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., Budapest, 2003. p. 43.

⁴ U.o. p. 80.

A motiváció kölcsönhatásban van a tanulási teljesítménnyel, összekapcsolódik a hatékonyabb eredmények megvalósulásával, a tanulás intenzitásával, tartósságával. A tanulás motiválásában meghatározó tényező pl. a tanuló önképe, a kíváncsiság és a szociális motívumok. Az önmagunkról alkotott kép az évek során folyamatosan változik, alakul, elemezzük saját magunkat, minősítünk a minket körülvevő emberek, így a visszajelzések segítségével felszínre kerülnek az esetleges hiányosságok, és erősségek. Az iskolai teljesítmény szempontjából a legnagyobb szerepe a tanulók önbecsülésében a teljesítménymotivációnak van.⁵ Ha a tanulót folyamatosan csak kudarcok érik, megrendül az önmagába vetett hite, rossz tanulónak fogja önmagát elkönyvelni és sokszor ennek megfelelően fog teljesíteni. Ezért fontos, hogy ha növelni szeretnénk a tanulás hatékonyságát, meg kell találni a megfelelő ösztönzési módszert, amely pozitív hatást fog kiváltani a tanulóból.

Fontos, hogy az egyénben olyan ösztönző erő alakuljon ki, amely a továbbiakban is elősegíti a tanulási szándékot, kialakuljon a folyamatos tanulás igénye, a problémamegoldó készség, hogy képes legyen leküzdeni azokat az esetleges akadályokat, amelyek a tanulás útjában állnak, érdeklődéssel és kíváncsisággal forduljon az új ismeretek felé. A hallgatók iskolai és tanuláshoz szükséges motivációja több tényezőtől eredeztethető: az elvárások, a siker és a kudarc megélése, a kíváncsiság, és a tanári módszerek mind-mind szerepet játszanak az egyéni teljesítmények alakulásában.

Motiválás és értékelés az iskola falain belül

Értékelés szerepe az oktatásban

Az oktatásban megjelenő értékelési formák sokat változtak az évszázadok során, az viszont minden korszakban érzékelhető volt, hogy a teljesítmények értékelése fontos eleme a tanítási folyamatnak, nagyban befolyásolja a későbbiek során az eredményeket az, ahogyan a tanulót a tanárai megítélik, hiszen a teljesítményről való visszajelzés hatással van a tanulók közérzetére, önbecsülésére, motivációjára.

Korszakonként eltérő felfogás alakult ki az értékelés és a motiváció fogalomköréről. Az ókorban leginkább a büntetés erejével próbálták ösztönözni a tanulókat, ezek a módszerek averzívok voltak, szinte mindennapos volt a vesszőzés. Voltak azonban filozófusok, akik más módon közelítették meg az ösztönző hatásokat, Platon például a játékos tanulásra helyezi a hangsúlyt, Horatius pedig a tárgyi jutalmazást részesíti előnyben.

Az osztályozás kifejezést az 1848-as évektől kezdték el használni, ezekben az években a legjobb jegy az 1-es volt (kitűnő), a legrosszabb pedig a 6-os (rossz), a népiskolákban pedig az ötfokozatú skálán való osztályozás kezdett elterjedni. Ettől a korszaktól kezdve megállapítható, hogy „*az ellenőrzés-értékelés ösztönző szerepe megnőtt, plasztikusan tükrözi a társadalmi elvárásokat, s egyben eszköze is a társadalomba való eredményes beilleszkedésnek.*”⁶ A jegyek itt már egy olyan szerephez jutnak, amely azt fogja közvetíteni, hogy a kitartó tanulás és a szorgalom fog leképeződni a társadalom hierarchikus rendjében is, így maga az érdemjegy fog egy motivációs formává válni a hallgató számára. A jegyek abban is segítséget nyújta-

⁵U.o. p. 80-81.

⁶ Réthy Endréné: *Teljesítményértékelés és tanulási motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989. p.23.

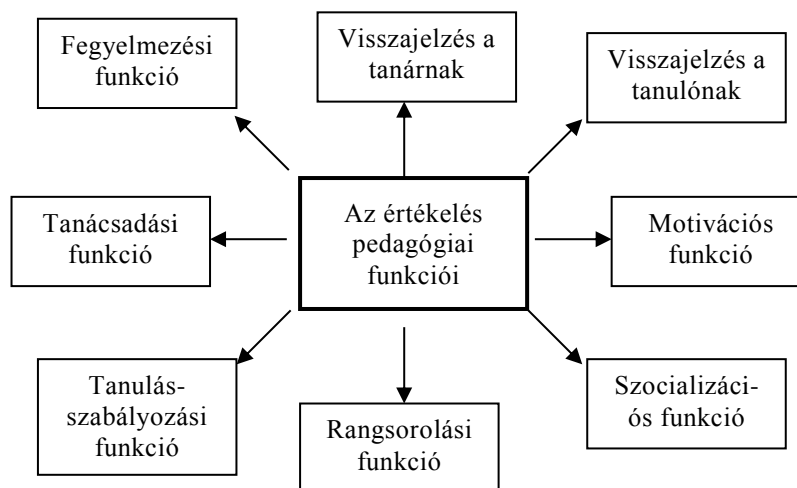
nak, hogy ezáltal a tanuló felmérje, melyik az a tantárgy, ismeretkör, amelyből még fejlesztenie kell a tudását.

A 20. századtól az érdemjegyek mellett előtérbe kerül a tanulók szöveges jellemzése is, ennek segítségével differenciáltabban, árnyaltabban lehet érzékelteni a teljesítménybeli különbségeket, ez azonban nem vált általános gyakorlattá. A 20. század második felétől egyre több vita bontakozott ki az érdemjegyek létjogosultsága és funkciója körül, azonban hiába fogalmazódott meg ezzel szemben sok ellenérv, az oktatásból nem lehet kivonni, és azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az érdemjegyek erős külső motiváló erővel bírnak, azonban nem elegendő csupán érdemjegyekkel értékelni a hallgatók teljesítményét.

Magyarországon „2004 szeptemberétől, a módosított Köznevelési Törvény meghatározza, hogy minden egyes diákot egyénileg, szöveges formában kell értékelni, ezzel kibővítve a hagyományos (1-5 terjedő) osztályozási rendszert. (...) Minden iskolának feladata kidolgozni egy átfogó értékelési és osztályozási rendszert a tanárok, a szülők és a fenntartók beleegyezésével.”⁷ Iskolánként tehát eltérőek lehetnek az értékelési módszerek, és az egyes teljesítményszintekhez kapcsolódó elvárások, ennek kidolgozásában az intézménynek bizonyos fokig szabad kezet kapnak. Ezekhez az elvárásokhoz való alkalmazkodás úgy jön létre, hogy az egyén elsajátítja azt, önmagára érvényesnek fogadja el. A kitűzött teljesítményszinteknek való megfelelés az értékelésen keresztül realizálódik, ezáltal világossá kell válni a hallgató előtt, hogy sikerült-e teljesítenie a normát, avagy sem.

„Lényegét tekintve az értékelés nem más, mint a tanárhoz, illetve a tanulókhöz érkező visszajelzések, valamint a tanár, illetve tanulók megerősítését és/vagy a hibákra való reagálást jelentő impulzusok sorozata.”⁸

4. ábra: Az értékelés pedagógiai funkciói

⁷ <http://www.nefmi.gov.hu/nemzetkozi-kapcsolatok/tudnivalok-magyar/magyar-oktatasi>
Letöltés ideje: 2012. 10. 18.

⁸ Réthy Endréné: *Teljesítményértékelés és tanulási motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989. p.63.

Forrás: A szerzők saját szerkesztése – Günter Hanisch: A tanulók teljesítményének értékelése. In: István Bábosik, Richard Olechowski (szerk.): Tanítás-tanulás-értékelés. Peter Lang Kiadó, Bécs, 2002. p. 205. alapján

A kedvező tanulási eredmények pozitív énkép kialakítására adnak lehetőséget a diákoknak, növelik a motivációt, a tanulási hajlandóságot, a kitartást. A tanulók személyiségfejlődése szempontjából releváns, hogy az értékelés folyamatos legyen, mindig kapjanak tájékoztatást a végzett tevékenység eredményéről. Az értékelésnek ösztönzőnek kell lenni, nem csak magát a teljesítményt kell minősíteni, hanem az addig elvezető tevékenység-, és viselkedéselemeket is, annak érdekében, hogy egy árnyaltabb kép alakulhasson ki.

3.2. A visszajelzés szerepe az egyéni teljesítmény alakulásában

A hallgatói teljesítmények ösztönzése a visszajelzések alkalmával nyilvánulhat meg többféle csatornán keresztül: elismerés, elmarasztalás, jutalmazás, büntetés, osztályozás, szóbeli minősítés, bírálat, buzdítás, szóbeli és írásbeli dicséret, de szerepe van még az arcjátéknak, a gesztusoknak, és a többi nonverbális jeleknek is.

Az ellenőrzés, az értékelés és a visszajelzés elengedhetetlen fontosságú a tanári feladatok között, egyrészt informálja a tanárt a tanulók teljesítményéről, valamint saját magának is visszaigazolást lehet, hogy megfelelő színvonalon oktat-e, másrészt pedig a tanulók számára remek információs csatorna, amely hat a teljesítmények alakulására is.

Minden tanuló eltérő motiváltsággal rendelkezik a tanulás terén, amely a tanítás-tanulási folyamat révén alakítható, formálható. Ebben van szerepe a visszajelzésnek, hiszen mikor valamilyen tevékenységet végzünk, jól esik, ha kapunk valamiféle visszajelzést, hogy jó úton haladunk-e, megfelel-e amilyen módon végrehajtjuk a feladatokat. Amennyiben a visszajelzés pozitív, megerősödik a hitünk abban, hogy eddig jó munkát végeztünk, és ad egy plusz energiát, motivációt, hogy tovább folytassuk azt, amit elkezdtünk. Ha viszont a visszajelzés során az derül ki, hogy még nem állunk azon a szinten, amelyen kellene, szükség lenne fejleszteni önmagunkat, akkor ez is hathat motiváló tényezőként, viszont ebben annak is szerepe van, hogy milyen beállítottságú tanulóról van szó.

A sok sikerélmény növeli az egyén önbizalmát, nagyobb lelkesedéssel vág neki egy-egy feladatnak, bizakodva hátrítja el az előtte álló akadályokat. A kudarcok pedig éppen ellentétes hatást válthatnak ki: önbizalomhiány, csak a szükséges feladatot elvégzése, azokból is csak olyanok vállalása, amelyek nem hordoznak magukban nagy kockázatot.

A tanítási-tanulási folyamat során a tanár rendelkezésére nem áll túl sok választási lehetőség a jutalmazás terén, ugyanis ami szóba jöhet ilyenkor az nem más, mint az osztályozás, esetleg a szóbeli vagy az írásbeli dicséret. Az osztályzásnak objektívnek, érvényesnek és megbízhatónak kell lennie. Objektivitás alatt azt értjük, hogy a jegyre nem lehet hatással a tanár hangulata, vagy a tanuló eddigi teljesítménye, az adott időpontban történő teljesítményt kell tükröznie a jegynek, segíteni kell a tanulót abban, hogy képet alkothasson saját tudásáról, képességeiről, visszajelzést kapjon a teljesítményéről, mindez pedig oly módon történjen, hogy a jegy tükrözze a mögöttes álló tudást. Éppen ennek elősegítése érdekében előre meg van határozva a tantervi követelményekben, hogy milyen követelményeknek kell megfelelni, hogy valaki ötöst, négyest, hármast stb. kapjon.

Az osztályozás célja annak a megállapítása, hogy az adott tanuló milyen mértékben felelt meg az előírt követelményeknek, mennyire sajátította el azokat.⁹ Igaz az, hogy a tanulók sokszor igyekeznek mindenképp jobb jegyet szerezni, hiszen ezen múlik a továbbtanulás, a felvételi, egy-egy jó munkahelyhez való hozzájutás, ezáltal fontos, hogy megfelelő visszajelzések kísérjék a tanulási folyamatot.

Létezik differenciált és differenciálatlan visszajelzés a teljesítményről. A differenciált nem csak a konkrét teljesítményt, pl. feleletet értékeli, hanem kiragad belőle egy-egy részletet, és azt fejti ki bővebben az oktató, növelve ezzel a tanulók szorgalmát,¹⁰ pozitív értékítéletet hordoz magában a tanuló önértékelését tekintve, és formálja a tanuláshoz való hozzáállást. A differenciálatlan teljesítmény visszajelzés csak az adott teljesítmény helyességéről vagy helytelenségéről szolgál információval. A kudarckerülő tanulóknak a differenciált értékelés optimális ösztönző hatással van, míg a sikerorientált tanulóknál elég a differenciált visszajelzés is, számukra ez is megfelelő mennyiségű információt tartalmaz, hiszen őket leginkább a versengés ösztönzi.¹¹

Sok kritika érte az évek során az iskolákban zajló teljesítményértékelést, annak létjogosultságát, azonban azt mindenképpen be kell látnunk, hogy egy teljesítményközpontú világban élünk, ahol igenis számít az, hogy ki mit „tesz le az asztalra.

Az empirikus kutatás eredményei

Vizsgálati szempontok

A kutatásunk során az eddigiekben kifejtett teljesítményértékelés témakörét helyeztük előtérbe, a fókuszban pedig az érdemjegyek álltak, amelyek az egyéb visszajelzési csatornákkal együtt (mint pl. a dicséret, jutalmazás, büntetés stb) az egyéni teljesítmény meghatározásának, értékelésének és növelésének egyik eszközeként funkcionálnak.

A megfelelő teljesítménnyel elért sikerélmény lesz az, amely a későbbiekben önmagát generáló folyamattá válik, így felvetődik a kérdés, hogy a hallgatókban felmerül-e a javítási hajlandóság, egy-egy sikertelen vizsgát követően? Amennyiben nem törődnek bele, mi az, ami hajtja őket: a jobb jegy reménye, az elismerés, a tanulmányi ösztöndíj, esetleg az, hogy saját maguknak megfelelhessenek? Melyek azok a motiváló, ösztönző erők, amelyek generálják ezeket a folyamatokat? Ezen kérdésekre kerestünk választ a kutatásunk során.

A vizsgált témakör és a hipotézisünk igazolása érdekében empirikus kutatást végeztünk kérdőívek segítségével a Pécsi Tudományegyetem egyes karjain – kivéve a székszárdit –, az ott tanuló hallgatók körében, így összesen 450 darab kérdőívvel dolgoztunk.

Az elemzés célja annak megállapítása volt, hogy a hallgatóknak mennyire fontos az érdemjegy, mi befolyásolja a teljesítményüket, mi ösztönzi őket egy jobb, magasabb színvonalú teljesítmény elérésére, továbbá igyekeztünk feltárni, hogy a motivációnak mekkora szerepe van a teljesítményszintek alakulásában, valamint, hogy egy-

⁹ Kiss Árpád: *Mérés, értékelés, osztályozás*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1978. p.72.

¹⁰ Réthy Endréné: *Teljesítményértékelés és tanulási motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989. p.117.

¹¹U.o. p.92.

egy sikeres, avagy sikertelen vizsga milyen érzéseket kelt a hallgatóságban: újabb megmérettetésre sarkallja őket, avagy elmerülnek a kudarc okozta csalódottságban?

Elért eredmények

A kérdőíves felmérésből a legfontosabb eredményeket ragadjuk ki:

- A kérdőívet kitöltött hallgatók 49%-a nagymértékben fontosnak tartja, hogy visszajelzést kapjon, hogy milyen mértékben felelt meg az elvárásoknak, hogyan tudott teljesíteni egy számára kitűzött feladatot, vagy célt. Olyan személyek, akiknek egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben fontos a visszacsatolás, csupán 3% volt, tehát elmondhatjuk, hogy szinte minden hallgatónak lényeges szempont, hogy visszajelzést kapjon az általa elért eredményekről.
- Az egyetemi hallgatók túlnyomó többségét (80%) motiválja a jobb jegy szerzésének lehetősége, csupán 2% azon válaszadók aránya, akiket egyáltalán nem ösztönöz egy jövőbeli magasabb fokozatú érdemjegy.
- A jobb érdemjegy motiváló hatása az egyes egyetemi karokra lebontva a következőképpen alakult:

Egyetemi karok	A jobb érdemjegy motiváló hatásának mértéke a hallgatói válaszok alapján
Egészségtudományi Kar	70%
Bölcsészettudományi Kar Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Művészeti Kar	50%
Allam- és Jogtudományi Kar Általános Orvostudományi Kar Természettudományi Kar	30%
Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar	20%
Közgazdaságtudományi Kar	10%

Tehát az Egészségtudományi Kar hallgatóit motiválja a legnagyobb mértékben, a legkevésbé pedig (mindössze a megkérdezett hallgatók 10%-át) a Közgazdaságtudományi Karon tanulókat ösztönzi a jobb érdemjegy.

- A megkérdezettek többségénél (63%) pozitív hatással van a tanulási motiváció alakulására az esetleges tanári dicséret és elismerés, fontos a hallgatóknak, hogy visszajelzést kapjanak, és elismerjék a munkájukat, a küzdelmeiket, ezáltal erőt merítve ebből a későbbi feladatokhoz. A karok tekintetében ez a következőképpen alakult:

Egyetemi karok	Az oktatói dicséret, elismerés teljesítményt befolyásoló hatása a hallgatói válaszok alapján
Bölcsészettudományi Kar Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar	60%
Egészségtudományi Kar	40%
Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar	30%
Allam- és Jogtudományi Kar Általános Orvostudományi Kar Természettudományi Kar	20%
Közgazdaságtudományi Kar Művészeti Kar	10%

Legnagyobb mértékben (a válaszadók 60%-át) a Bölcsészettudományi Kar, valamint a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar hallgatóit befolyásolja a teljesítményben a tanártól származó dicséret és elismerés, legkisebb mértékben (10%) pedig a Közgazdaságtudományi Kar és a Művészeti Kar hallgatóit.

- Túlnyomó többségben vannak (98%) azok a hallgatók, akiknek nő az önbizalma egy-egy jó érdemjegy megszerzését követően, a válaszadók nagyon kicsi százaléknál nem történik csak önbizalom növekedés. Karokra lebontva is hasonló képet kapunk ennél a dimenziónál, leginkább az Egészségtudományi Kar hallgatóinál figyelhető meg a magabiztosság és az önbizalom fejlődése, itt a hallgatók 70%-ánál van ez jelen, továbbá számottevő létszám tapasztalta ezt a Bölcsészettudományi Kar, a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar, valamint a Művészeti Kar tanulói közül is.

A legkisebb mértékben (a megkérdezett hallgatók 30 százalékánál) az Állam- és Jogtudományi Kar, az Általános Orvostudományi Kar és a Közgazdaságtudományi Karnál volt mindez felfedezhető.

- A csoporttársaknak közepes mértékben van motiváló hatásuk egymásra a tanulási hajlandóság tekintetében, a legtöbb tanulóra ugyanis nincs különösebb hatással az, hogy a csoporttársai milyen hozzáállást tanúsítanak a tanulással, az oktató elvárásokkal, követelményekkel szemben.
- Az egyes egyetemi karokon eltérően alakultak a tanulási motivációt befolyásoló tényezők:

Egyetemi karok	Legerősebb motivációs tényező a hallgatók számára
Állam- és Jogtudományi Kar Közgazdaságtudományi Kar Művészeti Kar Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar	Saját maguknak való megfelelés
Általános Orvostudományi Kar Bölcsészettudományi Kar Természettudományi Kar	Sikerélmény
Egészségtudományi Kar	Tudás megszerzése
Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar	Sikerélmény Tanulmányi ösztöndíj

Forrás: a szerzők saját szerkesztése.

Összegzés

Kutatásunk során feltártuk a teljesítmény és a motiváció szerepét az egyén életében, a teljesítmény értékelésének jelentőségét, funkcióját, valamint, hogy milyen tényezők alakítják az egyes emberek teljesítményét. Vizsgáltuk továbbá a tanulási motiváció alakulását, azt, hogy milyen hatásoktól, körülményektől függ az erőssége, hogyan befolyásolja azt a környezet. Analizáltuk az iskolai értékelés formáit, lehetőségeit, a tanulási motiváció jelenség körét, valamint a visszajelzések fontosságát a hallgatókra nézve, majd egy kérdőíves kutatás során bizonyítottuk hipotéziseink helytállását.

A hipotézisünk – mely szerint a teljesítményértékelés a motiváció növelésének egyik eszköze, ennek tükrében pedig a jobb jegy szerzésének lehetősége motiválja a tanulókat a jobb teljesítményre, továbbá, hogy az értékelés, a visszajelzés pozitív hatással van az egyéni teljesítmény alakulására – bizonyítást nyert.

A kérdőíves felmérés során kiderült, hogy a motiváció hangsúlyos szerepet játszik a teljesítményszintek formálódásában, ennek tükrében változik a tanulási hajlandóság és a teljesítőképesség. Megerősítést nyert, hogy a hallgatók nagy százalékának fontos, hogy visszajelzést kapjon a teljesítményéről, számít, hogy milyen jegyet kapnak, mivel ez biztosítja azt, hogy továbbra is ösztönözve legyenek a tanulásra, és elhárítsák az eléjük gördülő akadályokat. A jó jegy motiváló stratégiája előtérbe kerül, ugyanakkor a rossz jegy szerzése után is fennáll a javítási hajlandóság, annak érdekében, hogy a hallgatók növeljék a korábbi hatékonyságukat és minél jobb eredményt tudjanak elérni. Az értékelések és a visszajelzések motiváló tényezőként funkcionálnak a teljesítmények alakulásában, egy-egy jó jegy, vagy sikeres vizsga további „lökést” ad a hallgatóknak, ezen felül pedig motiválja őket az elismerés, és a dicséret.

Összességében elmondható, hogy az értékelések és visszajelzések során nő a tanulók önérzete, önbecsülése, formálódik a tanuláshoz, és önfejlesztéshez való hozzáállása, ez pedig a későbbi életpályája során is előkerül, megjelenik a munkahelyen is, hiszen ott is folyamatosan szükség van arra, hogy fejlesszük önmagunkat, képességeinket, tudásunkat, hogy naprakész ismeretekkel rendelkezessünk.

Irodalomjegyzék:

- Barkóczi Ilona – Putnoky Jenő: *Tanulás és motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1980.
GünterHanisch: A tanulók teljesítményének értékelése. In: István Bábosik, Richard Olechowski (szerk.): *Tanítás-tanulás-értékelés*. Peter Lang Kiadó, Bécs, 2002.
Kiss Árpád: *Mérés, értékelés, osztályozás*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.
Réthy Endréné: *Motiváció, tanulás, tanítás*. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., Budapest, 2003.
Réthy Endréné: *Teljesítményértékelés és tanulási motiváció*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.
Vámosi Tamás: Gyakorlati aspektus a szakképzési rendszerben – vállalkozói motivációk. *Képzés és Gyakorlat*, 2012/12. szám.